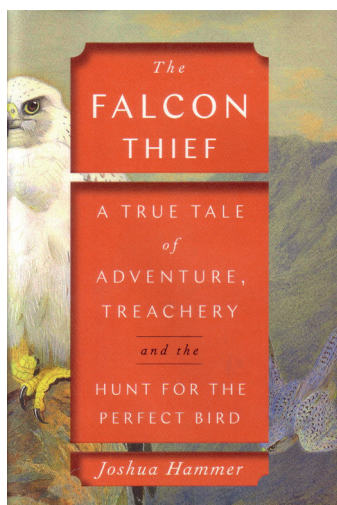
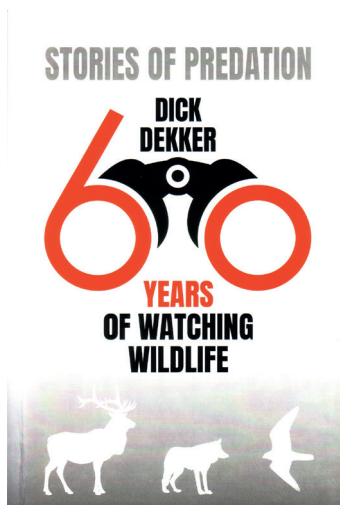

Nieuwe boeken geogost

Rob G. Bijlsma

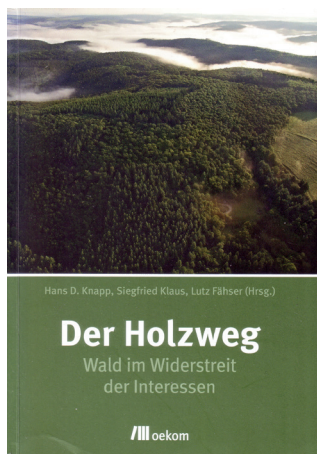
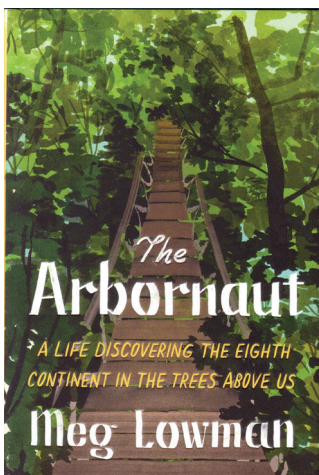
Dekker D. 2021. Stories of predation: 60 years of watching wildlife. Hancock House Publishers, Surrey B.C. Paperback, 238 pp. ISBN 978-88839-435-4. Euro 39.99.

Voor de lezers van *De Takkeling* is Dick Dekker geen onbekende (zie ook dit nummer). Een émigré die Nederland verruilde voor Canada, meer precies voor de provincie Alberta. Daar zit hij inmiddels alweer ruim 60 jaar, een voldoende lange tijd om grote delen van het land van boven tot onder te vorsen per auto, kano of te voet. Uit Nederland heeft hij een tick meegenomen, namelijk het observeren van het jachtgedrag van (slecht)valken in de vrije natuur. Alles aan de andere kant van de plas gaat in de overtreffende trap, zo ook de observaties aan jachtgedrag, waarvan Dick er na al die tijd meer heeft gezien en gekwantificeerd dan wie ook ter wereld. Deze waarnemingen zijn in de loop van de tijd ingedikt (no pun intended) tot wetenschappelijke en populaire verhalen in een reeks van tijdschriften, en een aantal meer verhalende boeken (waaronder diverse in het Nederlands). Met onderhavig boek wandelt Dick opnieuw door zijn herinneringen en belevenissen. Daarbij gaat het lang niet alleen over roofvogels en hun jachtgedrag, maar net zo goed over predatie als fenomeen, over wolven en kariboes, interspecifieke competitie tussen verschillende soorten herten, ecosystemen, natuurbescherming (of wat daar voor doorgaat), landschappen (inclusief Yellowstone, Yukon), oude knakkers die onze voorlopers waren, controversiële zaken, en natuurlijk over het plezier in het buiten zijn om daar waarnemingen en ontdekkingen te doen. Met – onvermijdelijk voor de oplettende veldman – een terugblik, die laat zien dat er, net als overal ter wereld, in 60 jaar tijd nogal wat is veranderd in Canada. Soms ten goede, soms ten kwade,

vaak onvoorspelbaar. Het is geweldig als een leven wordt gecondenseerd in één enkel boek, inclusief de beschouwingen om indertijd actuele zaken in het perspectief van de gepasseerde tijd te plaatsen. Voor een self-made man die alles in zijn vrije tijd moest doen getuigt het van een indrukwekkend doorzettingsvermogen, vorm gegeven in een even indrukwekkende lijst van publicaties (aan het eind van het boek samengevat). Het boek is verluchtigd met zwart-wit foto's, die een idee geven van de landschappen en de hoofdrolspelers in die landschappen.

Hammer J. 2020. The falcon thief: a true tale of adventure, treachery, and the hunt for the perfect bird. Simon & Schuster, New York. Gebonden met stofomslag, XIV + 320 pp. ISBN 978-1-5011-9188-6. Euro 20.-

Voor wie iets wil snappen van eierverzamelaars en handelaars in wilde roofvogels, is dit boek een mooie opstap. Het gaat over Jeffrey Lendrum, een Zuid-Afrikaan met een hardnekkige carrière als rover van jongen en eieren van roofvogels, speciaal (maar niet alleen) van Slechtvalken, de soort waar valkeniers gek op zijn en waarvoor – geld zat immers, zeker in het Midden- en Nabije Oosten – onvermijdelijk lucratieve handel ontstaat. De Lendrum die de hoofdrol speelt in dit boek had een vader die hem het handelen in eieren en vogels met de paplepel had ingegoten. Al in de jaren zeventig was het vader-zoon-koppel actief in zuidelijk Afrika. Tot ontsteltenis en woede van Valerie Gargett bleken zij zich onder haar medewerkers te hebben genesteld, wat opeens de onverklaarbare mislukkingen van Zwarte Arenden en andere roofvogels in Zimbabwe begrijpelijk maakte. Jaren zeventig al! In De Takkeling figureerde hij in 2006 (14: 124), en opnieuw in 2018 (26: 280-281), wat je noemt een recidivist. Hoewel diverse malen in het kraagje gevat vanwege dezelfde illegale activiteiten (met onder meer gevangenschap in Brazilië, na roof van eieren van de *pallidos*-ondersoort van de Slechtvalk in Chili, waar hij de benen nam toen hij op borgtocht vrijkwam) bleef Lendrum actief. Totdat hij opnieuw tegen de lamp liep, deze keer met een buikgordel vol slechtvalkeieren op Heathrow in 2019 (eerder al – in 2010 – was hij op Birmingham Airport in de kraag gevat, ook met slechtvalkeieren). Hij werd veroordeeld tot 37 maanden celstraf (uiteraard werd geen borgtocht verleend, zijn Braziliaanse escapade was niet vergeten), en een verzoek om eerder te worden vrijgelaten (juni 2020) werd geweigerd. Hoe hij tot deze tak van sport kwam, en waarom hij er zo hardnekkig mee bezig bleef ondanks het feit dat het steeds lastiger werd om tussen de mazen van het net door te glippen, wordt in dit boek uitgebreid verteld (op basis van gesprekken met Lendrum zelf, mensen uit zijn omgeving en mensen van politie en justitie, helaas geen oliesjeiks die dan ook veel te verbergen hebben). Een interessant verhaal, waarbij de achterliggende kwestie – rijke patzers in de oliestaatjes en roofvogelhouders – niet echt uit de verf komt bij gebrek aan bewijs (wel indirect bewijs, ruimschoots zelfs). Waar vraag is, is aanbod, en altijd zijn er wel Lendrums te vinden die een avontuurlijk leven willen leiden onder gelijktijdige zelfverrijking (al valt op dat deze knakkers een behoorlijk marginaal en opgejaagd bestaan hebben, liegend en bedriegend zonder een spoor van geweten, en op hun oude dag behoorlijk sneue boefjes geworden).

Lowman M. 2021. The arbornaut: a life discovering the eighth continent in the trees above us. Farrar, Straus and Giroux, New York. Gebonden met stofomslag, XIV + 352 pp. ISBN 9780374162696. Euro 27.99.

Wie denkt dat roefvogelaars de enigen zijn die boompje klimmen, komt bedrogen uit. Zelfs als we sporters en boomchirurgen vergeten, zijn er over de hele wereld honderden mensen actief in boomkruinen. Dat is een betrekkelijk recent fenomeen. Begin vorige eeuw werd een start gemaakt met onderzoek in boomkruinen, en pas halverwege de tweede helft van de 20ste eeuw ging het serieus lopen. Tegenwoordig is het heel groot, met nadruk op tropische en subtropische gebieden. Meg Lowman begon als studente met boomtoponderzoek (en dus met boomklimmen), in een tijd dat veel nog moest worden uitgevonden. Die queeste beschrijft ze uitvoerig, zowel de praktijk van het klimmen als het waarom. Wat zoek je in die kruin? Een andere wereld, naar nu blijkt, die feitelijk onbeschreven was gebleven. Het leven in bomen is gelaagd, elke laag is een ecosysteem op zich, niet zelden losgekoppeld van de rest van de lagen. Om daar achter te komen, vergt onderzoek ter plekke, maanden- of jarenlang. Neem de levensduur van bladeren, waardoor wordt die bepaald, welke insecten en andere organismen zijn verantwoordelijk voor bladvraat? Zoiets betekent dat er bladeren genummerd moeten worden (hoe doe je dat met iets dat beklijft zonder dat het de bladeren beschadigt), die bladeren moeten vervolgens om de maand worden bekeken op vraat, en dat maandelang achtereenvolgens, op hoogtes van 30 tot 60 meter. En áls er bladvraat optreedt (en reken maar dat zoiets gebeurt), waardoor dan? Zelfs zulke eenvoudige vragen zijn moeilijk te beantwoorden, hoewel beantwoording cruciaal is om een ecosysteem te snappen. Lowmans boek beschrijft veel vragen, in feite de wordingsgeschiedenis van onderzoek in boomkruinen, tot en met de toepassing in termen van bescherming van tropisch regenwoud. Dat laatste niet alleen met een wetenschappelijk artikel in een leuk blaadje, maar op het niveau waar dat óók thuishoort, bij regeringen, overheden (zowel landelijk als lokaal), op scholen en universiteiten, in dorpen die in kaalkapgebieden liggen, onder smerige en gevaarlijke omstandigheden, voor ouders en hun kinderen die

er wonen. Haar eigen onderzoek bracht haar over de hele wereld, van USA tot Australië, Ethiopië en Maleisië. Het onderzoek omvat ook reële bescherming van bossen, juist op plekken waar bossen gekapt worden (of al grotendeels zijn verdwenen, zoals in Noord-Ethiopië, waar alleen nog kerk- en kloostertuinen iets van de oorspronkelijke boomvegetatie hebben behouden). Er moet wat gebeuren, scholing, lobbyen op elk mogelijk niveau. En méér kennis... (Haar pleidooi staat model voor bossen overal ter wereld waar achteloos en vernietigend mee wordt omgesprongen, ook in Nederland.)

Knapp H.D., Klaus S. & Fähser L. (eds) 2021. Der Holzweg: Wald im Widerstreit der Interessen. oekom verlag, München. Paperback, 477 pp. ISBN 978-3-96238-266-7. Euro 48.50.

Over bossen gesproken: overal ter wereld nemen mensen het op voor bossen. Die plotselinge interesse van het publiek is niet voor niets. Zelfs als we de ogen sluiten voor de verwoestingen in de tropen, is er genoeg om je zorgen over te maken in eigen land. De praatjes van wat zichzelf verkoopt als natuurbeschermer of bosbeheerder staan vaak haaks op alles wat biologie en ecologie ons hebben geleerd. Plus dat het volk zich begint te roeren, niet meer zo makkelijk om de tuin te leiden door belangenbehartigers met een agenda die door geld wordt voorgeschreven (maar verkocht onder vele andere noemers). Niet alleen Nederland zucht onder de terreur van Natura 2000 en andere vijgenblaadjes. Ook in Duitsland is men het zat, blijkt uit deze bundeling van stukken die op allerlei aspecten van bosecosystemen ingaat. In tegenstelling tot wat ik zelf probeerde zijn de Duitsers die deze bundel hebben gevuld de redelijkheid zelve. Geduldig leggen ze het verschil tussen productiebos en woud uit, sommen ze de mythes van de bos- en houthandel op, de paradigma's rond bosbouw, de waanzin van Natura 2000, de werking van bosecosystemen, de invloed van klimaatsveranderingen bij de huidige vormen van industriële bosbouw, de staat binnen de staat (de bosboeren), en allerlei aspecten van bosbescherming (huidige versus zogenaamd betere-gewenste). En alles van een verbluffende redelijkheid. De oplossingen die onze kritische burens bieden zijn ook formaat poldermodel, overigens ecologisch doordacht dan hoe hun geldgedreven tegenstrevers bos beschouwen. Een van de hoofdstukken heet niet voor niets: De kunst van het nietsdoen. Voilà, de spijker op zijn kop. Dat onze Duitse burens zich voornamelijk keren tegen de reguliere bosbouw met zijn ingesleten mythes is misschien niet zo gek: ze hebben nog bossen, bosboeren zijn daar God in hun eigen koninkrijk. De volgende stap in die ontwikkeling, namelijk natuurclubs die de van God gekregen taak van bosbeheer hebben overgenomen van de houtboeren, is in Duitsland nog niet voluit gezet. Maar er wordt in ieder geval een levendige discussie gevoerd door een veelheid van belangengroepen, mede gevoerd door kennis en wetenschap. De scheiding der geesten is er groot, maar niet zo monumentaal als in Nederland waar – door ervaring wijs geworden – steeds vaker zaken via de rechter moeten worden afgedwongen. Het boek is rijkelijk geïllustreerd en goed gedocumenteerd (helaas veel rapportjes en andere ondefinieerbare zoi, maar ook serieuze wetenschap). Wie geen genoeg van bos en zijn belagers/bewonderaars kan krijgen, is dit een aardig inkijkje in de diversiteit van bos-angehauchte mensen en hun ideeën/belangen.